

رفاقت هاست که می ماند

تکمیل فرایند یادگیری به وسیله فیلم

روح الله مال میر
کارشناس ارشد هنرهای نمایشی

«نمای نزدیک» در تلاش است با معرفی و بهره‌برداری از نمونه فیلم‌های جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم رشد، بر سطح توانایی و مهارت‌های معلمی بیفزاید و یاریگر آموزگاران عزیز در تدریس و تکمیل فرایند یادگیری به وسیله فیلم باشد. در هر شماره، ضمن معرفی یکی از فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی پذیرفته شده در جشنواره‌ی فیلم رشد، به نحوه‌ی نمایش آن و به کارگیری‌اش در کلاس درس می‌پردازیم تا از آن به‌عنوان رسانه‌ای اثربخش و تکمیلی در بسته‌های راهنمای تدریس و آموزش مهارت‌های معلمی استفاده شود.

شما خوانندگان محترم برای تهیه‌ی فیلم‌های معرفی شده در این بخش می‌توانید به یکی از روش‌های زیر اقدام کنید:

(الف) دانلود فیلم از طریق کد کیوآر (QR CODE)؛

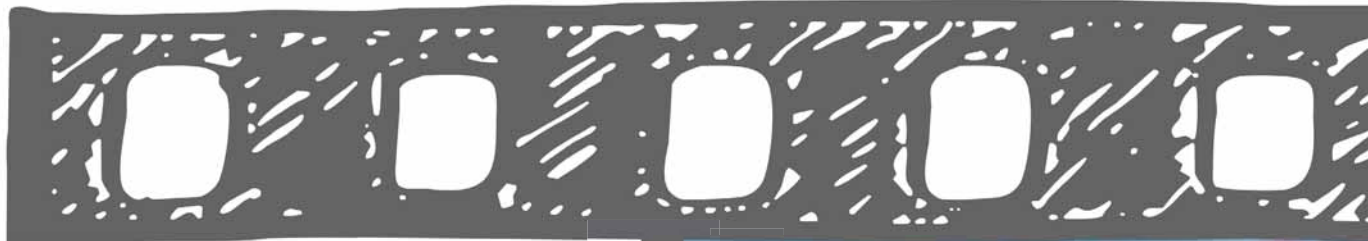
(ب) تماس با تلفن ۰۲۱-۸۳۳۰۱۴۷۹ (دبیرخانه‌ی فیلم رشد)؛

(ج) ارسال درخواست کتبی از طریق نشانی الکترونیکی goroohonari@gmail.com (با ذکر نام، شماره‌ی تلفن،

کد پستی و نشانی دقیق)؛

(د) مراجعه‌ی حضوری به این نشانی: تهران، خیابان کریمخان، خیابان ایرانشهر شمالی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش، طبقه‌ی دوم، دبیرخانه‌ی فیلم رشد.

معرفی فیلم

- عنوان فیلم: رفاقت‌هاست که می‌ماند ● کارگردان: امیر داسارگر
- قالب: داستانی (بخش بین‌الملل) ● مدت زمان: ۳ دقیقه و ۲۳ ثانیه

خلاصه‌ی فیلم

دو نفر از دانش‌آموزان کلاس برای مبصرشدن داوطلب شده‌اند. اولین دانش‌آموز خودش را تابع نظر دانش‌آموزان می‌داند و برای رأی دادن منتظر تصمیم‌گیری آن‌هاست. دانش‌آموز دوم «شریعت» نام دارد که قبل از روز رأی‌گیری، در تلاش است با خریدن خوراکی برای هم‌کلاس‌هایش، نظر آن‌ها را به نفع خود تغییر دهد. دانش‌آموز اول روش شریعت را نمی‌پسندد و مخالف کارهای تبلیغاتی اوست؛ تا اینکه روز رأی‌گیری فرامی‌رسد و خانم معلم صندوق رأی‌گیری را باز می‌کند ...

مخاطب فیلم

این فیلم برای پخش در کلاس دانش‌آموزان دوره‌ی دوم ابتدایی، به‌خصوص در پایه‌ی پنجم و برای درس چهارم کتاب مطالعات اجتماعی، با عنوان «من عضو گروه هستم»، توصیه می‌شود.

فرایند نمایش فیلم

۱. قبل از نمایش فیلم ۲. حین نمایش فیلم ۳. بعد از نمایش فیلم

۱. قبل از نمایش

- ۱-۱) این فیلم برای تکمیل فرایند تدریس درس چهارم کتاب مطالعات اجتماعی پایه‌ی پنجم ابتدایی با عنوان «من عضو گروه هستم» پیشنهاد و توصیه می‌شود، اما آموزگاران محترم دوره‌ی دوم ابتدایی، بنا بر تجربه‌های خود، به‌خصوص در آغاز سال تحصیلی که از بین دانش‌آموزان برای کلاس مبصر و نماینده انتخاب می‌کنند، می‌توانند نسبت به زمان نمایش آن در کلاس‌های خود تصمیم بگیرند.
- ۱-۲) توصیه می‌شود معلم محترم چند بار این فیلم را با دقت تماشا و آن را از زاویه‌های گوناگون بررسی کند. معلم باید بتواند در حد توان خود به سؤالاتی که دانش‌آموزان بعد از نمایش فیلم مطرح خواهند کرد پاسخ درست و صحیح بدهد.

زمانی که «انصافی» و «شریعت» به سمت تخته‌ی کلاس بر می‌گردند تا نتیجه‌ی رأی‌گیری را ببینند، فیلم را نگاه دارید و از بچه‌ها بخواهید حدس بزنند کدام یک از آن دو برای نماینده شدن رأی آورده‌است و چرا؟

- (۲-۴) از دانش‌آموزان بپرسید چرا خانم معلم در حین باز کردن صندوق رأی‌گیری و شمارش آراء، «انصافی» و «شریعت» را از کلاس بیرون فرستاده بود؟
- (۲-۵) بعد از شنیدن پاسخ‌ها، دانش‌آموزان را به تماشای ادامه‌ی فیلم دعوت کنید.

۳. بعد از نمایش

● (۱-۳) بعد از پخش کامل فیلم، به واکنش دانش‌آموزان خوب توجه کنید. اگر زمان کلاس شما اجازه می‌دهد، از دانش‌آموزان بپرسید چه کسانی دوست دارند فیلم را دوباره تماشا کنند؟ اگر اکثریت دانش‌آموزان به تماشای مجدد فیلم تمایل داشتند، پس بدانید برای استفاده از فیلم به عنوان وسیله‌ای کمک‌آموزشی، انتخاب درستی داشته‌اید. با توجه به اینکه مدت زمان فیلم کوتاه است، یک بار دیگر آن را برای دانش‌آموزان نمایش دهید. مطمئن باشید این بار با شور و علاقه‌ی بیشتری فیلم را تماشا خواهند کرد.

● (۲-۳) بیان خلاصه‌ی فیلم توسط دانش‌آموزان را فراموش نکنید. از یکی از دانش‌آموزان بخواهید خلاصه‌ی فیلم را به‌طور کامل تعریف کند. بازگویی خلاصه‌ی فیلم به دانش‌آموزان کمک می‌کند هر کدام به‌تفاهلی محتوای فیلم را در ذهن خود مرور کنند.

● (۳-۳) حالا سؤالاتی را که از قبل آماده کرده‌اید، از دانش‌آموزان بپرسید؛ سؤالاتی همچون:

الف) دانش‌آموزان کلاس چند نفر بودند؟ (توجه داشته باشید، دانش‌آموزانی که به این سؤال شما به‌سرعت پاسخ دهند، از نظر هوشی از بقیه‌ی دانش‌آموزان در سطح بالاتری قرار دارند.)

ب) چند نفر از دانش‌آموزان کلاس برای نماینده‌شدن داوطلب شده بودند و فامیلی آن‌ها چه بود؟

ج) به نظر شما این فیلم چه پیام‌هایی داشت و مهم‌ترین پیام آن چه بود؟
د) فکر می‌کنید اگر «شریعت» در رأی‌گیری انتخاب می‌شد، با «انصافی» چگونه رفتار می‌کرد؟

و) آیا دانش‌آموزان انتخاب درستی انجام داده بودند یا خیر؟

● (۳-۴) اگر فیلم را در میانه‌ی تدریس خود نمایش داده‌اید، ادامه‌ی درس را تدریس کنید و برای انتقال مفاهیم درس از محتوای فیلم کمک بگیرید.

فعالیت تکمیلی

● الف) چنانچه این فیلم را برای درس چهارم کتاب مطالعات اجتماعی پایه پنجم نمایش می‌دهید، با توجه به بخش پایانی درس تحت عنوان «به کار بندیم»، از دانش‌آموزان بخواهید فعالیت ۳ را انجام دهند تا مراحل داخل فیلم را تجربه کنند.

● ب) اگر در ماه‌های نخست سال تحصیلی این فیلم را برای دانش‌آموزان سایر پایه‌ها نمایش می‌دهید و هنوز نماینده‌ای برای کلاس انتخاب نکرده‌اید، می‌توانید اسامی داوطلبان را برای نماینده‌شدن بنویسید و یکی از روزها را برای رأی‌گیری مشخص کنید.

● ج) بعضی از آموزگاران محترم در هر ماه نماینده‌ای جدید برای کلاس انتخاب می‌کنند. اگر شما هم چنین روشی را می‌پسندید، پس از نمایش این فیلم، برای انتخاب نماینده‌ی جدید اقدام کنید.

برای مثال، در این فیلم «شریعت» به «انصافی» می‌گوید: «ما دست گرفته‌ایم کلاس رو، خبر نداری!» ممکن است یکی از دانش‌آموزان بپرسد دست گرفتن یعنی چه؟ یا دانش‌آموز دیگری بپرسد: «چرا خانم معلم به انصافی و شریعت اعتماد نداشت و آن دو را از کلاس بیرون فرستاده بود؟» پس بهتر است اگر تصمیم می‌گیرید فیلمی را در کلاس نمایش دهید، اولین تماشای فعال آن خود شما باشید.

● (۱-۳) با توجه به محتوای درس «من عضو گروه هستم» و سؤالاتی که در درس آمده است، توجه دانش‌آموزان را به موضوع درس جلب کنید؛ سؤالاتی همچون: گروه یعنی چه؟ چگونه یک گروه به وجود می‌آید؟ آیا دانش‌آموزان یک کلاس را می‌توان یک گروه نامید؟ چرا برای هر گروه یک نماینده انتخاب می‌کنند؟ به نظر شما نماینده‌ی کلاس باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟

● (۱-۴) بعد از شنیدن نظرات و پاسخ‌های دانش‌آموزان، بر اساس طرح درس خود، اگر صلاح می‌دانید مقداری از محتوای درس را تدریس کنید. در غیر این صورت، می‌توانید فیلم را قبل از تدریس درس پخش کنید.

● (۱-۵) به دانش‌آموزان اعلام کنید امروز قرار است یک فیلم کوتاه با عنوان «رفاقت‌هاست که می‌ماند» تماشا کنند که با موضوع درس جدید مرتبط است. اگر تصمیم گرفته‌اید در میانه‌ی فیلم پخش آن را متوقف کنید و سؤالاتی در خصوص فیلم از دانش‌آموزان بپرسید، حتماً به آن‌ها اطلاع دهید تا آن‌ها از لحاظ روانی آمادگی توقف پخش فیلم را داشته باشند.

۲. حین نمایش

● (۱-۲) پخش فیلم را شروع کنید و همراه دانش‌آموزان به تماشای آن بنشینید. حتماً توجه داشته باشید که در حین نمایش فیلم نباید به کارهای دیگری از قبیل بیرون رفتن از کلاس، روشن کردن گوشی همراه و تصحیح اوراق امتحانی بپردازید.

● (۲-۲) در حین پخش فیلم، به‌صورت غیر مستقیم واکنش دانش‌آموزان را نسبت به تماشای فیلم زیر نظر داشته باشید. ببینید فیلم برای دانش‌آموزان جذابیتی دارد یا خیر؟

● (۲-۳) خود معلم می‌تواند از قبل تصمیم بگیرد در چه زمانی فیلم را متوقف کند و سؤالاتش را بپرسد. برای مثال درباره‌ی این فیلم پیشنهاد می‌شود درست در